3.6.2. Elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldaja

Ava kõik

ETKA roll kriisiks valmistumisel

ETKA ülesanne on tagada, et vastutusvaldkonnas osutatavad elutähtsad teenused oleksid toimepidevad nii tavaolukorras, kui ka kriisiolukorras, sh riigikaitselise kriisiolukorra ajal. ETKA on elutähtsa teenuse toimepidevuse süsteemi kujundaja, korraldaja ja järelevalvaja, kelle peamine partner on ETO.

ETKA ülesanne ei ole teenust osutada, vaid luua tingimused selle toimepidevuseks. ETKA kehtestab toimepidevuse nõuded, nõustab elutähtsa teenuse osutajaid, teeb järelevalvet ning

korraldab koostööd vastutusvaldkonna teenuseosutajate ja teiste asjaomaste osalistega (§ 82 lg 1). Samuti kinnitab ETO riskianalüüsi ja kriisiplaani ning korraldab õppusi elutähtsa teenuse toimepidevuse kontrollimiseks (§ 82 lg 1 p-d 2–6).

Kriisivalmiduse korraldamisel peab ETKA saama ülevaate valdkonna peamistest riskidest, sõltuvustest ja võimelünkadest ning tagama, et toimepidevuse nõuded arvestaksid nii tsiviilvaldkonna kui ka riigikaitselise kriisiolukorra vajadusi (§ 82 lg 7–9).

Elutähtsa teenuse toimepidevuse nõuded

ETKA üks olulisemaid ülesandeid on kehtestada elutähtsa teenuse toimepidevuse nõuded (§ 82 lg 6). Nendes määratakse:

1. milline teenuse osa on käsitatav elutähtsana;
2. millisel tasemel peab teenus toimima;
3. millised meetmed peavad olema rakendatud katkestuste ennetamiseks;
4. millised on teenuse taastamise nõuded;
5. millal on tegemist ulatusliku katkestuse või selle ohuga;
6. kuidas toimub häiretest ja katkestustest teavitamine.

Toimepidevuse nõuete eesmärk on anda teenuseosutajatele selge arusaam, milline teenus peab olema tagatud ka raskemates oludes ning milline võime, ressurss ja varulahendused tuleb ette valmistada.

Näiteks kui elektriga varustamine elutähtsa teenusena hõlmab elektri tootmist, ühendusi välismaaga, põhivõrgu ja jaotusvõrgu toimimist, siis teenuse taseme juures täpsustatakse, millised protsessiosad, nagu katelde töö, jahutusvee olemasolu, turbiinide töö jne, peavad toimima, kas katkematult või teatud ajalise vahega, võimsusega vms, et teenus oleks igas olukorras, sh kriisiolukorras kättesaadav. Lihtsustatult öeldes peab selgitama, millised komponendid ja kui
suures ulatuses peavad olema tagatud igal juhul ja olema suurema toimepidevusega, et elutähtis teenus oleks tagatud ka raskemates oludes.

Näiteks kui ETO toimimiseks on ajakriitiline elektri olemasolu, siis toimepidevuse nõuete määruses sätestatakse ETO-le autonoomse elektritoitesüsteemi, mis võimaldab tagada elektritoite teatud tundide jooksul, olemasolu nõue. Vajadusel saab määruses kehtestada ka teised olulised nõuded, näiteks kommunikatsiooninõuded vms.

Toimepidevuse nõuetes määratakse lisaks teenuse toimimisele ja taastamisele ka tingimused, mille puhul käsitatakse olukorda elutähtsa teenuse ulatusliku katkestuse või selle ohuna ning mille lahendamist juhib ETKA.

Ennetamaks teenuse katkestust, peavad olema läbi mõeldud ja vajadusel toimepidevuse määruses kehtestatud kriitilise taristu füüsilise kaitse meetmed. Nende detailne sisu ja ulatus sõltub nii üleriigilisest riskianalüüsist ning on ETO ja ETKA omavahelisetest kokkulepetest. Kui ETO kriitiline taristu on määratud riigikaitseobjektiks, tulenevad täpsed nõuded määrusest X.

Järelevalve ja ettekirjutused

ETKA teeb järelevalvet elutähtsa teenuse toimepidevuse nõuete täitmise üle ning võib nõuda ETO-lt teavet teenuse osutamise, riskide, toimepidevuse meetmete ja toimunud häirete kohta. Järelevalve eesmärk on veenduda, et teenuseosutaja täidab seadusest, toimepidevuse nõuetest ning haldusaktidest tulenevaid kohustusi.

Kriisiolukorras võib ETKA teha ETO-le ettekirjutuse osutada teenust kehtestatud toimepidevuse nõuetest erineval viisil või ulatuses, kui see on vajalik ulatusliku katkestuse ärahoidmiseks või teenuse taastamiseks ning ETO on selleks suuteline (§ 82 lg 11). Ettekirjutuse täitmata jätmisel võib ETKA rakendada seaduses ette nähtud sunnivahendeid.

Eelkõige on oluline lahendada puuduste kõrvaldamine tihedas koostöös.

ETKA tegevused häire või katkestuse korral

Häire või katkestuse korral keskendub ETKA olukorra hindamisele, valdkondliku olukorrapildi loomisele ja teenuse toimepidevuse tagamise koordineerimisele. ETKA kogub teenuseosutajatelt teavet, hindab häire ulatust ja mõju ning toetab otsustajaid vajaliku olukorrateabega.

ETKA ülesanne on juhtida elutähtsa teenuse ulatusliku katkestuse või selle ohu lahendamist (§ 82 lg 1 p 7 ja lg 3). Selleks kasutab ta kriisiplaani, koordineerib koostööd asjaomaste asu-tuste ja teenuseosutajatega ning vajadusel tegeleb teenuse taastamist selles ulatuses, mis ei kuulu elutähtsa teenuse osutaja pädevusse.

ETKA ei võta häire või katkestuse korra ajal üle teenuse osutamist, vaid juhib ulatusliku katkestuse lahendamist ning koordineerib selleks vajalikke tegevusi asjaomaste partneritega, see tähendaboma valitsemisalas, teiste ministeeriumite, KOV-dega jne. vastutusvaldkonnas ja teiste ministeerimite, kovide

ETKA ja ETO partnerlus

Elutähtsa teenuse toimepidevus põhineb ETKA ja ETO koostööl. ETKA määrab toimepidevuse nõuded ja korraldusraamistiku, ETO tagab nõuete täitmise ning teenuse tegeliku osutamise. Mõlemad osapooled panustavad riskide hindamisse, kriisiplaneerimisse, õppustesse ja teenuse toimepidevuse arendamisse.

Viimati uuendatud 01.10.2026